

กระทู้ถามที่ ๑๓๕/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๘ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ส่งเสริมให้โรงเรียนอาชีวศึกษา และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเปิดการเรียนการสอน
หลักสูตรพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลได้

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถาพนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

การที่พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลเกิดภาวะการณ้ขาดแคลนจำนวนมาก ซึ่งตามสถานศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนอาชีวศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนสายอาชีพอยู่แล้วมีศักยภาพและความพร้อมที่จะเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรการพยาบาล และผู้ช่วยพยาบาลเพื่อเร่งผลิตพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการสามารถช่วยเหลือสังคมเป็นการถ่ายทอดวิชาความรู้ทักษะต่าง ๆ ในการดูแลตนเองและคนรอบข้างให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี ตลอดจนการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาซึ่งมีวิชาในหมวดสุขภาพ พละนาพย์อยู่ก็ควรจะได้ผู้ที่มีความรู้ซึ่งเป็นพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลที่จบด้านนี้โดยตรงมาเป็นครูผู้สอนให้นักเรียนให้สามารถดูแลตัวเองและคนรอบคร้ว รวมทั้งให้คำแนะนำคนรอบข้างให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีไม่มีโรคต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถลดภาระแก่ผู้ปกครองที่ไม่ต้องเสียเวลาทำงานและค่าใช้จ่ายที่จะนำบุตรหลานไปพบแพทย์ในโรงพยาบาลเพียงสาเหตุเจ็บป่วยเล็กน้อย รวมทั้งลดภาระแพทย์และพยาบาลตามสถานพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุขจังหวัดและโรงพยาบาลต่าง ๆ ลงได้อย่างมาก จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายและแผนผลิตพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของสังคมอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. ขอให้รัฐบาลสั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนให้สามารถเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลได้หรือไม่ หากไม่ได้เพราะเหตุใด หากได้จะเริ่มดำเนินการได้เมื่อใด ขอทราบรายละเอียด

๓. กระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตพยาบาลในปีหนึ่งจำนวนเท่าใด และผู้ช่วยพยาบาลปีละเท่าใด และขอทราบสถิติย้อนหลัง ๓ ปี และคาดการณ์ว่าอีก ๒ ปีข้างหน้าปีใดจะผลิตพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลอย่างไร เท่าใด ขอทราบรายละเอียด

๔. ปัจจุบันโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขขาดผู้ช่วยพยาบาลเท่าใด พยาบาลเท่าใด แพทย์เท่าใด เป็นของโรงพยาบาลใดบ้าง ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นิยม วรปัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๓๕/ร.

ของ นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง ส่งเสริมให้โรงเรียนอาชีวศึกษา และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเปิด
การเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลได้

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง ส่งเสริมให้โรงเรียน
อาชีวศึกษา และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาล
และผู้ช่วยพยาบาลได้ ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ ๖๗,๖๒๐ คน พยาบาล
เทคนิค ๗,๐๒๘ คน ผู้ช่วยเหลือคนไข้ ๑๒,๐๐๐ คน หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อผู้ป่วยเป็น ๑ : ๗๐๐
ซึ่งมาตรฐานในการกำหนดสัดส่วนของพยาบาลต่อผู้ป่วยคิดเป็นสัดส่วน ๑ : ๕๐๐

สำหรับนโยบายและแผนผลิตพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลให้มีจำนวนเพียงพอต่อความ
ต้องการของสังคมนั้น เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นที่จะผลิตบุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์
โดยกำหนดให้สำเร็จการศึกษาเทียบเท่าปริญญาตรี/ปริญญาตรีเพื่อคุณภาพด้านการให้บริการ
ด้านสุขภาพต่อประชาชน ผู้รับบริการด้านสุขภาพและผู้ป่วยที่ต้องใช้ศาสตร์ทางวิชาชีพเฉพาะสาขา
พยาบาล และให้ผลิตพยาบาลให้มีคุณภาพสูงมีมาตรฐานด้านการประกันคุณภาพของการบริการ
สุขภาพต่อผู้รับบริการทั่วยุทธศาสตร์ประเทศ ดังนั้นจึงงดการผลิตหลักสูตรบุคลากรทางการพยาบาล
ในระดับพยาบาลเทคนิคและระดับผู้ช่วยพยาบาล และมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษา
ในระบบการศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ปฏิบัติราชการของพยาบาลเทคนิคและผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา
แล้วในระดับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล
ประกาศนียบัตรผดุงครรภ์ ประกาศนียบัตรสาธารณสุขชุมชน เป็นต้น เพื่อให้เข้าสู่ในระดับวิชาชีพ
ในสาขาพยาบาลศาสตร์ตามความจำเป็นของสังคมด้านบริการสุขภาพ

อย่างไรก็ตามเมื่อประสบปัญหาด้านความขาดแคลนกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ กระทรวง
สาธารณสุขจึงได้มีการทบทวนบุคลากรสาขาดังกล่าวข้างต้นมาทดแทนเพื่อสนองต่อภาวะวิกฤตนี้ โดยมี
เป้าหมายเพิ่มการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการแพทย์และสาธารณสุขในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕
ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ หรือโครงการภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒
(Stimulus Package 2 : SP 2) หรือแผนการลงทุนด้านสุขภาพ (Mega Project) เดิม โดยมีแผนผลิต
ดังนี้

๑) ปี ๒๕๕๓ ผลิตพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๕๐๐ คน ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน ๑,๐๐๐ คน
๒) ปี ๒๕๕๔ ผลิตพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๕๐๐ คน ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน ๒,๐๐๐ คน
๓) ปี ๒๕๕๕ ผลิตพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๑,๕๐๐ คน ผู้ช่วยพยาบาล จำนวน ๓,๐๐๐ คน

นอกจากนี้กระทรวงสาธารณสุขยังได้ทบทวนความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ และคาดประมาณความต้องการพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันเปรียบเทียบกับพยาบาลที่มีอยู่และคาดว่าจะมีตามแผนการผลิตพยาบาลวิชาชีพของสถาบันศึกษาต่าง ๆ ภายใต้ข้อสมมุติการสูญเสียร้อยละ ๓ ต่อปี โดยคิดอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร ๑ : ๕๐๐ จะพบว่าในแต่ละปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ถึง ปี ๒๕๕๘ จะยังคงขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพประมาณปีละ ๑๐,๐๐๐ ถึง ๑๕,๐๐๐ คน โดยส่วนขาดนี้ จะค่อย ๆ ลดลงจากการขาดร้อยละ ๑๕.๒๕ ในปี ๒๕๔๕ เหลือร้อยละ ๕.๑๘ ในปี ๒๕๕๘ หากจะลดส่วนขาดในแต่ละปีจำเป็นต้องเพิ่มกำลังการผลิตเพิ่มเติมจากการคาดประมาณจำนวนพยาบาลที่ต้องการทั้งหมดระหว่างปี ๒๕๔๕ - ปี ๒๕๕๘

คำตอบข้อที่ ๒

ขอเรียนว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๔๕ (ปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๔๖) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๔๖ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ในสาขา งาน/สาขาวิชาธุรกิจสถานพยาบาล อยู่แล้ว ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นลักษณะการผลิตบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทางด้านธุรกิจสถานพยาบาล ทั้งนี้ หลักสูตรจะให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้เรียนด้วย โดยผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรนี้จะปฏิบัติงานด้านงานบริการ ส่วนหน้าของสถานพยาบาล การจัดการเรียนตามหลักสูตรดังกล่าวนี้ ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอน จำนวน ๖ แห่ง ดังนี้

- ๑) โรงเรียนพณิชยการสุโขทัย กรุงเทพมหานคร
- ๒) โรงเรียนสันติราษฎร์บริหารธุรกิจ กรุงเทพมหานคร
- ๓) โรงเรียนเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
- ๔) โรงเรียนเทคโนโลยีชนะเลิศ จังหวัดนครราชสีมา
- ๕) โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงธนเชียงราย จังหวัดเชียงราย
- ๖) โรงเรียนเทคโนโลยีพณิชยการบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

อย่างไรก็ดีทางกระทรวงสาธารณสุขได้พยายามแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพและผู้ช่วยพยาบาลมาตลอด ซึ่งในปัจจุบันได้มีการผลิตโดยโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนศิริราช โรงพยาบาลรามาริบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น

คำตอบข้อที่ ๓

ขอเรียนว่า สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตพยาบาลจำแนกเป็น ๒ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) โดยผลิตเมื่อ ๓ ปีซ้อนหลังดังนี้

๑) ปี ๒๕๔๕ จำนวน ๔,๔๒๐ คน

๒) ปี ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๕๘๕ คน รวมทั้งได้เพิ่มการรับนักศึกษาอีก จำนวน ๓,๐๐๐ คน ตามโครงการผลิตพยาบาลสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) ปี ๒๕๕๑ จำนวน ๓,๖๑๒ คน

สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลได้หยุดผลิตแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ โดยปรับเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรระดับต้นเพื่อผลิตพยาบาลเทคนิคเพื่อให้บริการด้านสุขภาพสาขาพยาบาลศาสตร์ที่มีคุณภาพระดับสูงขึ้นและปัจจุบันหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นก็ได้หยุดผลิตแล้วเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากคำนึงถึงด้านคุณภาพของบุคลากรทางการพยาบาลที่ต้องให้การบริการโดยตรงต่อมนุษย์โดยใช้ศาสตร์และศิลป์เฉพาะสาขาพยาบาล

ทั้งนี้คาดว่าอีก ๒ ปีข้างหน้ากระทรวงสาธารณสุขมีแผนการผลิตพยาบาลจำแนกออกเป็น ๒ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) และผลิตพยาบาลวิชาชีพ รวมถึงหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (๑ ปี) ในโครงการภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒ (Stimulus Package 2 : SP 2) หรือแผนการลงทุนด้านสุขภาพ (Mega Project) เดิม ในปี ๒๕๕๓ และปี ๒๕๕๔ โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

๑) ปี ๒๕๕๓ จะผลิตพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๕๐๐ คน และผู้ช่วยพยาบาล จำนวน ๑,๐๐๐ คน

๒) ปี ๒๕๕๔ จะผลิตพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๕๐๐ คน และผู้ช่วยพยาบาล จำนวน ๒,๐๐๐ คน

คำตอบข้อที่ ๔

ขอเรียนว่า ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพจำนวน ๖๗,๗๑๕ คน โดยมาตรฐานในการกำหนดสัดส่วนของพยาบาลต่อผู้ป่วย คิดเป็นสัดส่วน ๑ : ๕๐๐ ซึ่งมีความต้องการจำนวน ๕๕,๐๐๓ คน ยังขาดอีกจำนวน ๒๕,๒๘๘ คน หรือมีสัดส่วนพยาบาลต่อผู้ป่วย ๑ : ๗๐๐ สำหรับผู้ช่วยพยาบาลยังไม่ได้กำหนดความต้องการของแต่ละหน่วยงานที่ชัดเจน แต่ผู้ช่วยพยาบาลจะสามารถช่วยลดภาระงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนของพยาบาลวิชาชีพได้ และมีสัดส่วนของพยาบาลในโรงพยาบาล/สถานบริการด้านสาธารณสุขจำแนกตามจังหวัด/ภาค ดังนี้

- ๑) กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๒๔๐ คน
- ๒) ภาคกลาง มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๕๕๔ คน
- ๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๕๕๕ คน
- ๔) ภาคเหนือ มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๖๓๘ คน
- ๕) ภาคใต้ มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๖๑๕ คน

สำหรับอัตราส่วนแพทย์กับจำนวนประชากรที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะจากการประชุมแพทยศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ เมื่อ ปี ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้มีจำนวนแพทย์อยู่ในสัดส่วนแพทย์ ๑ คนต่อประชากร ๑,๕๐๐ คน ปัจจุบันประเทศไทยมีแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนต่อแพทยสภาที่ยังมีชีวิตอยู่จำนวน ๓๗,๖๕๕ คน มีประชากรตามการคาดประมาณของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๖๖.๘๕๖ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนแพทย์ ๑ คนต่อประชากร ๑,๗๘๐ คน โดยมีสัดส่วนของแพทย์ในโรงพยาบาล/สถานบริการด้านสาธารณสุขจำแนกตามจังหวัด/ภาค ดังนี้

- ๑) กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๘๕๐ คน
- ๒) ภาคกลาง มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๒,๖๘๓ คน
- ๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๕,๓๐๘ คน
- ๔) ภาคเหนือ มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๓,๒๗๕ คน
- ๕) ภาคใต้ มีสัดส่วน ๑ คนต่อประชากร ๓,๓๕๔ คน

โดยมีความต้องการแพทย์จำนวน ๑๒,๒๕๓ คน แต่ปฏิบัติงานจริงจำนวน ๑๐,๒๐๑ คน และยังขาดอีกจำนวน ๒,๐๕๒ คน ซึ่งปัญหาสำคัญของแพทย์ คือ มีการสูญเสียอย่างรุนแรง เนื่องจากการลาออกและลาไปศึกษาต่อแพทย์เฉพาะทางทำให้มีปัญหาขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง